



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9910/2024
05.02.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Катарина Стојменовић, адвокат из ..., против туженог Града Прокупља, кога заступа Градско правобранилаштво Града Прокупља, ради утврђења и накнаде за експроприсану непокретност, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3826/2023 од 29.11.2023. године, у седници одржаној 05.02.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 3826/2023 од 29.11.2023. године, тако што се одбија као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Прокупљу П 4040/21 од 24.01.2023. године, исправљена решењем П 4040/21 од 26.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П 4040/21 од 24.01.2023. године, која је исправљена решењем П 4040/21 од 26.01.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је прецизирани тужбени захтев тужиле, па је утврђено да је тужени изградњом Ул. ... у ... изузео из права својине тужиле део кат.парц. бр. ... КО ... – ..., у површини од 12 м2. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужили на основу накнаде за земљиште које јој је изузето из права својине исплати 31.534,32 динара са законском затезном каматом од 24.01.2023. године (очигледном грешком у писању наведено „24.03.2023. године“), као дана пресуђења, до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је право својине туженог на делу кат.парц. бр. ... – ..., уписане у ЛН бр. ... КО ... – град, у површини од 12 м2 у мерама и границама ближе наведеним у овом ставу изреке, те је овлашћен да на истој изврши промену власништва код надлежне СЗКН, тако што ће се тужени уписати као власник дела парцеле. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужили накнади трошкове поступка од 134.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3826/2023 од 29.11.2023. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је тужени изградњом Ул. ... у ... изузео из права својине тужиле део кат.парц. бр. ... КО ...— ..., у површини од 12 м2, те да се тужени обавезе да тужили, на основу накнаде за земљиште које јој је изузето из права својине (став први изреке) исплати 31.534,32 динара са законском затезном каматом од 24.01.2023. године (очигледном грешком у писању наведено „24.03.2023. године“) до исплате, као и да се утврди право својине туженог на делу кат.парц. бр. ... уписане у ЛН бр. ... КО ... — ..., у површини од 12 м2 у мерама и границама ближе наведеним у овом ставу изреке и да се тужени овласти да на истој изврши промену власништва код надлежне СЗКН, тако што ће се тужени уписати као власник наведеног дела парцеле, а исписати тужила као власник и тужила је обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка од 123.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези са члановима 403. став 2. тачка 2 Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила се у моменту подношења тужбе 01.07.2020. године водила као власник кат.парц. бр. ... КО ... — ..., да је тужени изградњом Ул. ... у фактички експроприсао део наведене парцеле у површини од 12 м2 (у мерама и границама ближе наведеним у нижестепеним пресудама). Оценом налаза и мишљења вештака геодетске струке, утврђено је да је изградњом Ул. ... заузет део кат.парц. бр. ... у површини од 12 м2, а оценом налаза и мишљења вештака грађевинске струке утврђено је да је вредност заузетог дела парцеле 31.534,32 динара (2.627,86 динара за 1 м2). Током трајања парнице тужила, као продавац, закључила је са ББ уговор о купопродаји, који је солемнизован код јавног бележника под ОПУ: 882-2020 од 16.11.2020. године, чији предмет је кат.парц. бр. ..., а купопродајна цена 31.000 евра, након чега се ББ уписала као власник наведене парцеле. Тужила тужбом (и прецизираним тужбеним захтевом) тражи да се утврди да је тужени изградњом Ул. ... у ...у фактички експроприсао део њене кат.парц. бр. ... КО ... —... у површини од 12 м2 (у мерама и границама ближе наведеним у изреци нижестепене пресуде), да се тужени обавезе да јој на име накнаде за заузети део парцеле исплати 31.534,32 динара са припадајућом каматом и да се утврди право својине туженог на тако заузетом делу парцеле.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио прецизирани тужбени захтев, налазећи да је заузетом дела кат.парц. бр. ..., без спроведеног поступка експропријације, односно изузимања, повређено право тужиле на имовину из члана 58. ставови 1. и 2. Устава РС, као и члан 1. Протокола бр. 1 уз Европску Конвенцију о заштити људских права и основних слобода, а да тужили није исплаћена накнада за заузети део непокретности. Закључио је да је започета парница

између истих странака могла да се доврши, без обзира што је тужила током трајања парнице отуђила целу кат.парц. бр. ..., а у смислу одредбе члана 204. ЗПП.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, налазећи да је продајом целе кат.парц. бр. ... трећем лицу и пријемом купопродајне цене за целу парцелу и уписом купца те парцеле, као новог власника код СЗКН, тужили престало право својине на тој парцели, оценивши да тужила није више активно легитимисана да тражи да се утврди заузеће дела те парцеле, нити да тражи од тужене исплату накнаде за заузети део те парцеле, као ни да захтева да се утврди право својине на заузетом делу парцеле у корист туженог, будући да су сва овлашћења тужиле, као бившег титулара права својине престала на тој парцели, јер је тужила престала бити власник те парцеле.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11... 105/2014), прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кп.бр. ... КО ... на којој се тужила, у моменту подношења тужбе 01.07.2020. године, водила као власник, планским актом је предвиђено за јавну површину – улицу (на начин ближе наведен у образложењу ове одлуке) коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив – Улица У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу и приведено намени у складу са планским актом, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Сходно томе, јединица локалне самоуправе има обавезу да земљиште које је постало средство јавне својине изузме из поседа ранијег корисника и за то му исплати одговарајућу накнаду, а упише у јавне књиге своје право својине на истом.

Имајући у виду чињеницу да је предметно земљиште фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 2. Закона о путевима) и на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да, када је земљиште фактички приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужила која је у време експропријације била власник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужили је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога је правилно првостепени суд применио материјално право када је туженог обавезао да тужили исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта (у висини одмреној према тржишној вредности утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака), сходно члану 42. Закона о експропријацији, те да на овако досуђену накнаду тужилац има право на законску затезну камату од 24.01.2023. године (као дана пресуђења), у смислу одредбе члана 277. Закона о облигационим односима.

Тужила се у моменту подношења тужбе 01.07.2020. године водила као власник кат.парц. бр. ... КО ... – ..., која се користи као улица. Током трајања парнице тужила као продавац закључила је са ББ уговор о купопродаји, који је солемнизован код јавног бележника под ОПУ: 882-2020 од 16.11.2020. године, чији је предмет наведена парцела, након чега се ББ уписала као власник наведене парцеле. По оцени Врховног суда, правилан је закључак првостепеног суда да је започета парница између истих странака могла да се доврши, без обзира што је тужила током трајања парнице отуђила целу кат.парц. бр. Наиме, отуђење непокретности у току парнице не утиче на ток постојеће парнице, у смислу одредбе члана 204. став 1. ЗПП, која предвиђа да ако странка отуђи ствар или право у коме тече парница, то не спречава да се парница са истим странкама доврши.

Осим тога, током поступка тужена није, у смислу правила о терету доказивања, доказала да је купопродајна цена, по којој је тужила отуђила трећем лицу предметну парцелу у површини у којој је парцела формално правно уписана у катастру, уговорена према тој површини, односно да одговара тој површини, заједно са делом од 12 м² због којег се води ова парница.

Како је поводом ревизије тужиле преиначена побијана другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је другостепена пресуда преиначена и у погледу одлуке о трошковима, тако што је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев туженог да се тужила обавезе да му накнади трошкове поступка.

На основу изнетог, Врховни суд је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је имао у виду да је у првостепеној пресуди, четврти ред, очигледном грешком у писању наведено „од 24.03.2023. године“, уместо „од

24.01.2023. године “, али наведено није од утицаја на другачије одлучивање, будући да се наведена грешка може исправити у смислу одредбе члана 362. ЗПП.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић